

STORTINGET

Innst. 389 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 60 LS (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Lov om justering av karbonpris ved import av varer til EØS (CBAM-loven)

Til Stortinget

Innledning

Klima- og miljødepartementet foreslår i proposisjonen en lov om justering av karbonpris ved import av varer til EØS (CBAM-loven). Loven gjennomfører forordning (EU) 2023/956, endret ved forordning (EU) 2025/2083 (heretter samlet «CBAM-forordningen») i norsk rett gjennom en inkorporasjonsbestemmelse. I tillegg inneholder lovforslaget hjemmel til å gi forskrifter som gjennomfører underliggende rettsakter som vedtas av EU-kommisjonen, og supplerende bestemmelser som er nødvendige for at regelverket skal fungere etter sin hensikt i Norge.

CBAM er et nytt virkemiddel uten paralleller i gjeldende rett. Det foreslås derfor en egen lov som gjennomfører forordningen. Loven vil også inneholde supplerende bestemmelser som er nødvendige for at CBAM-forordningen skal fungere i Norge, blant annet regler om tilsyn, opplysningsplikt og tvangsmulkt.

Departementet foreslår at loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer. CBAM-loven kan imidlertid ikke tre i kraft før CBAM-forordningen er innlemmet i EØS-avtalen gjennom en beslutning i EØS-komiteen.

Formålet med lovforslaget er å gjennomføre CBAM-forordningen i norsk rett. CBAM-forordningen gjelder

ikke automatisk i Norge, i motsetning til i EU-landene. Det innebærer at CBAM-forordningen gjennomføres med sin opprinnelige ordlyd, men i en EØS-tilpasset versjon, med de tilpasninger som følger av EØS-komiteebeslutningen.

CBAM får økonomiske og administrative konsekvenser for norske aktører som importerer CBAM-varer, og for offentlig sektors arbeid med håndhevelsen av regelverket. Hvordan konsekvensene treffer aktørene avhenger av adferdsendringer som følge av innføringen og dynamikken i markedene, karbonpris betalt i produksjonslandet og fremtidig utvikling av regelverket.

Spørsmålet om Stortingets samtykke til CBAM-forordningen behandles separat, jf. Innst. 388 S (2025–2026).

Komiteens behandling

Komiteen inviterte til skriftlig høring i saken og mottok innspill fra to instanser: Norsk industri og Fellesforbundet.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkelsen

Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til Prop. 60 LS (2025–2026) om lov om justering av karbonpris ved import av varer til EØS (CBAM-loven) og samtykke til innlemmelse av CBAM-forordningen i EØS-avtalen.

Komiteen merker seg at lovforslaget innebærer gjennomføring av EUs karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM) i norsk rett, med krav om at importører av utvalgte varer må rapportere utslipp og levere sertifikater tilsvarende karboninnholdet i varene.

Komiteen viser til at formålet med ordningen er å motvirke karbonlekkasje og sikre like konkurransevilkår mellom produsenter innenfor og utenfor EØS.

Komiteen merker seg at forslaget også omfatter samtykke til deltakelse i EØS-komitebeslutninger og at det tas sikte på ikrafttredelse fra 2027.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter en teknisk justering i CBAM-loven § 2 første ledd i Prop. 60 LS (2025–2026), som følge av endret plassering av CBAM-forordningen i EØS-avtalens vedlegg. Endringen innebærer kun en korrigert henvisning og medfører ingen realitetsendringer i forslaget.

Disse medlemmer viser også til at høringsinstansene, herunder Fellesforbundet og Norsk Industri, støtter innlemmelsen av CBAM i norsk rett. De understreker betydningen av like rammevilkår i EØS-området for å unngå konkurransevridning og karbonlekkasje samt behovet for at Norge deltar aktivt i det videre arbeidet med å utvikle regelverket.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at de fleste høringsinstansene støtter at CBAM innlemmes i EØS-avtalen og forslaget til ny CBAM-lov. Disse medlemmer er i likhet med næringsaktørene opptatt av like rammebetingelser og konkurransevilkår for norsk industri som europeisk industri, og at innføringen av CBAM vil bidra til å redusere risikoen for karbonlekkasje. Loven bør derfor innføres så raskt som mulig.

Disse medlemmer viser til at CBAM får økonomiske og administrative konsekvenser for norske aktører som importerer CBAM-varer. Det er derfor behov for veiledning om hvordan reglene vil virke i Norge. Dette er særlig viktig fordi det i Norge ikke er lagt opp til en overgangsperiode, slik som det har vært i EU. God veiledning er avgjørende for å redusere de administrative byrdene knyttet til regelverket. Det bør opprettes et

kontaktpunkt der bedrifter og organisasjoner kan få svar på spesifikke spørsmål om regelverket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at den foreslåtte karbongrensemekanismen, Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), i realiteten har karakter av en beskyttelsestoll. Disse medlemmer viser til at formålet ikke primært er å skjerme europeisk industri mot mer effektive produsenter i andre land, men å kompensere for kostnadsulemper som følger av egen klimapolitikk. Etter disse medlemmers syn illustrerer dette en utvikling hvor omfattende klimareguleringer innenfor EU i økende grad forutsetter parallelle kompenserende tiltak for å opprettholde konkurranseevnen, særlig overfor aktører i land som i mindre grad har innført tilsvarende virkemidler.

Disse medlemmer viser videre til at CBAM vil kunne gi en viss beskyttelse for utvalgte kraft- og energintensive næringer, herunder produsenter av stål, aluminium, kunstgjødsel og hydrogen. Samtidig vil kostnadsøkningene i stor grad veltes over på nedstrømsnæringer som benytter disse innsatsfaktorene, herunder deler av mekanisk industri slik som bilprodusenter. Etter disse medlemmers vurdering innebærer dette en risiko for nye runder med kompenserende tiltak, hvor formålet blir å avbøte negative konsekvenser av tidligere reguleringer. Disse medlemmer mener dette synliggjør de samlede kostnadene ved klimapolitikken samt utfordringer knyttet til legitimitet og oppslutning. På tross av disse forhold slutter disse medlemmer seg allikevel til lovforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil understreke at klimagassutslipp er et globalt problem som krever globale løsninger. Klimapolitikken som føres, må derfor innrettes slik at den bidrar til reelle utslippskutt, og ikke til at produksjon og utslipp flyttes ut av Europa gjennom karbonlekkasje. Disse medlemmer er derfor enige i prinsippet om at varer produsert innenfor EØS-området bør møte den samme karbonkostnaden som varer produsert utenfor EØS, men mener dette må skje på en måte som hegner om norsk industri. Det må derfor være en forutsetning for CBAM-regelverket at det i realiteten evner å sikre mer rettfærdige konkurransevilkår og motvirker at europeisk industri taper i konkurransen mot produsenter i tredjeland.

Disse medlemmer vil understreke at CBAM kun er konkurranseutjevnende for varer som omsettes innenfor EØS-området (Prop. 60 LS (2025–2026), s. 50). Utfasingen av vederlagsfrie kvoter og mekanismene for CO₂-kompensasjon, kombinert med innfasingen av CBAM-regelverket, vil redusere kvotepliktige anleggs konkurransekraft i tilfeller der CBAM-varer eksporteres

ut av EØS. Regelverket kan derfor gi en betydelig konkurranselempe sammenlignet med aktører i tredjeland som ikke er underlagt tilsvarende karbonkostnader.

Disse medlemmer vil videre påpeke at det er betydelig omgåelsesfare knyttet til regelverket gjennom ulike smutthull og tilpasninger som kan utnyttes av industri utenfor EØS. Dersom regelverket ikke er tilstrekkelig robust, kan produksjon flyttes eller omorganiseres på måter som undergraver formålet med CBAM og svekker europeisk industri uten å gi tilsvarende globale utslippsreduksjoner.

Disse medlemmer vil også advare mot at CBAM-regelverket kan føre til høyere priser på viktige innsatsfaktorer for nedstrøms industri i Europa. Økte kostnader på blant annet stål, aluminium og andre industrivarer kan svekke konkurransekraften til europeisk industri som videreforedler slike produkter, og på sikt bidra til tap av arbeidsplasser og verdiskaping, og økt risiko for utflugging av industriell virksomhet ut av Europa.

På denne bakgrunn mener disse medlemmer at det er helt avgjørende at regjeringen følger utviklingen og effektene av CBAM-regelverket tett, og er villig til å ta nødvendige grep for å verne om norsk industri, norske arbeidsplasser og nasjonal verdiskaping. Om regelverket ikke skulle fungere etter hensikten, mener disse medlemmer at det må revurderes. Klimapolitikken må ikke bli et virkemiddel som svekker Europas og Norges industrielle grunnlag, men må tvert imot bidra til en fornuftig og balansert omstilling som sikrer framtidig industrigrunnlag, eksport og arbeidsplasser i hele Norge.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Rødt er bekymret for de negative konsekvensene utfasing av vederlagsfrie kvoter innenfor klimakvotesystemet (ETS) vil kunne ha for norske virksomheter. Blant annet så vedgår regjeringen selv at innføringen av CBAM og utfasingen av vederlagsfrie kvoter vil ha en negativ effekt på konkurransekraften til norske anlegg som fikk flere kvoter enn det utslippene skulle tilsi (Prop. 60 LS (2025–2026), side 50–51).

Disse medlemmer peker på at CBAM i realiteten er et avbøtende tiltak for svakheter ved EUs klimakvotesystem (ETS). Ordningen kan fremstå som et positivt tiltak sett fra et klimaperspektiv, siden karbonprising og prinsippet om at forurenser betaler er sentrale elementer både i Norges og EUs klimapolitikk. Disse medlemmer viser til at karbongrensejusteringsmekanismen likevel innføres som følge av at ETS-systemet i praksis har blitt stramt, med høye og til dels uforutsigbare kvotepriser for europeiske industribedrifter. Dette, sammen med usikkerhet knyttet til utfasing av vederlagsfrie kvoter og den generelle innstramningen i kvotetaket, bidrar til betydelig usikkerhet for industrien i Europa og kan svekke konkurranseevnen.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest utarbeide en strategi for å sikre langsiktige og forutsigbare rammevilkår for norsk fastlandsindustri som mister konkurransefortrinn i utfasing av vederlagsfrie kvoter under EUs klimakvotesystem.»

Komiteens medlem fra Rødt varsler at det vil stemme mot lovforslaget fremlagt i proposisjonen.

Dette medlem viser til at behandlingen av regjeringens forslag til lov, samt forslaget om å innlemme CBAM-forordningen i EØS-avtalen, bærer preg av å være fremsatt under tidspress, og at utfallet av Stortingets stillingtagen fremstår som forskuttet. Dette kommer til uttrykk i den overlappende behandlingen i energi- og miljøkomiteen og i EØS-komiteen gjennom en kombinert lov- og samtykkeproposisjon. Denne behandlingspraksisen, hvor lovgivningsprosess og EØS-prosess løper parallelt og til dels i motsatt rekkefølge, er ikke forenlig med sakens kompleksitet. Dette gjelder også i lys av den pågående revideringen av EU-lovverket samt de uavklarte spørsmålene som fortsatt gjør seg gjeldende. I verste fall kan en slik fremgangsmåte bidra til å svekke Stortingets reelle handlingsrom.

Dette medlem merker seg videre at det allerede har blitt gjennomført høringer og annet forberedende arbeid på myndighetsnivå knyttet til gjennomføring av regelverket, herunder utvikling av administrative ordninger og underliggende regelverk, basert på en forutsetning om at CBAM ville bli innført i Norge.

Dette medlem peker på at lovforslaget gir norske myndigheter en bred forskriftshjemmel til å gjennomføre underliggende rettsakter vedtatt av EU-kommisjonen samt til å fastsette supplerende bestemmelser som anses «nødvendige», uten at det er nærmere avklart hva som ligger i dette skjønnet (jf. § 2, tredje ledd). Dette reiser spørsmål om rekkevidden av den delegerte myndighet og graden av parlamentarisk kontroll.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest utarbeide en strategi for å sikre langsiktige og forutsigbare rammevilkår for norsk fastlandsindustri som mister konkurransefortrinn i utfasing av vederlagsfrie kvoter under EUs klimakvotesystem.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om justering av karbonpris ved import av varer til EØS (CBAM-loven)

§ 1 Virkeområde

Loven gjelder når varer importeres til tollområdet som definert i vareførselsloven § 1-2 annet ledd, eller føres til en kunstig øy, en fast eller flytende innretning eller enhver annen struktur på norsk kontinentalsokkel eller i norsk økonomisk sone i den utstrekning disse områdene er tilstøtende til tollområdet.

Loven gjelder også når aktører etablert i Norge importerer varer til andre tollområder i EØS-området, med unntak av Liechtensteins tollområde, eller fører varer til en kunstig øy, en fast eller flytende innretning eller enhver annen struktur i økonomiske soner eller kontinentalsokler som er tilstøtende til andre tollområder i EØS-området.

§ 2 Mekanisme for justering av karbonpris (CBAM)

Forordning (EU) 2023/956 om opprettelse av en karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM-forordningen), som inntatt i EØS-avtalen vedlegg xx nr. 21azu, gjelder som lov. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg xx, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig og med endringene som følger av forordning (EU) 2025/2083.

Kongen kan gi forskrift for å gjennomføre underliggende rettsakter som vedtas av EU-kommisjonen i medhold av CBAM-forordningen og innlemmes i EØS-avtalen.

Kongen kan gi forskrift om bestemmelser som er nødvendig å vedta for å supplere CBAM-forordningen og rettsakter vedtatt med hjemmel i denne, jf. annet ledd.

§ 3 Ansvarlig myndighet

Kongen bestemmer hvem som er ansvarlig myndighet etter loven.

§ 4 Tilsyn

Ansvarlig myndighet kan føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av loven overholdes. Tollmyndighetene kan føre tilsyn i tråd med bestemmelse-

ne gitt i medhold av loven når CBAM-varer føres til norsk kontinentalsokkel eller norsk økonomisk sone.

Ansvarlig myndighet skal ha fri adgang til bygninger, transportmidler, lagre, innretninger eller områder hvor varer som er omfattet av denne loven, befinner eller kan befinne seg, eller som benyttes i næringsvirksomheten til aktører som innfører eller oppbevarer slike varer.

Ansvarlig myndighet kan kreve å få lagt frem og få granske dokumenter og annet materiale som kan ha betydning for deres oppgaver etter denne loven.

Ansvarlig myndighet kan undersøke, ta prøver av og kontrollere varer som er, eller kan være, regulert i eller i medhold av denne loven.

§ 5 Opplysningsplikt og politiattest

Når det er nødvendig for å kontrollere om vilkårene i CBAM-forordningen artikkel 17 nr. 2 er overholdt, skal ansvarlig myndighet pålegge søkeren eller den autoriserte CBAM-deklaranten å gi opplysninger og å fremlegge avgrenset uttømmende politiattest etter politiregisterloven § 41 nr. 1. Kongen kan gi forskrift om hvilke straffbare forhold som skal avmerkes på politiattesten, og om behandlingen av denne.

Ansvarlig myndighet kan pålegge skattemyndighetene og tollmyndighetene å gi opplysninger når dette er nødvendig for å vurdere om vilkårene i CBAM-forordningen artikkel 17 nr. 2 bokstav a er overholdt. Ansvarlig myndighet kan gi tilsvarende pålegg til innkreivingsmyndigheten når dette er nødvendig for å vurdere om vilkårene i artikkel 17 nr. 2 bokstav b er overholdt.

Ansvarlig myndighet kan pålegge importører av CBAM-varer, deres representanter og deres kontraktsparter og kontraktsmedhjelpere å gi opplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver som følger av CBAM-forordningen artikkel 19 nr. 2 og 5 og artikkel 25a.

Opplysninger som gis etter denne bestemmelsen, skal gis uten hinder av lovbestemt taushetsplikt. Ansvarlig myndighet kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

§ 6 Tvangsmulkt

Ansvarlig myndighet kan fatte enkeltvedtak om tvangsmulkt til staten for å sikre at ansvarlige aktører gjennomfører og oppfyller sine plikter etter loven eller i forskrift eller enkeltvedtak gitt med hjemmel i loven.

Tvangsmulkt kan fastsettes når det er oppdaget overtredelse av loven, forskrift eller enkeltvedtak gitt med hjemmel i loven.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et foretak, skal tvangsmulkten vanligvis ilegges foretaket som sådan.

§ 7 *Overtredelsesgebyr*

Ansvarlig myndighet skal uten hensyn til skyld ilegge den ansvarlige, herunder foretak, overtredelsesgebyr etter reglene i CBAM-forordningen artikkel 26, jf. § 2 første ledd.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr etter CBAM-forordningen artikkel 26 nr. 1 foreldes fem år etter at overtredelsen har opphørt. Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr etter CBAM-forordningen artikkel 26 nr. 2 og nr. 2a foreldes to år etter at overtredelsen har opphørt. Fristen avbrytes dersom ansvarlig myndighet

gir forhåndsvarsel eller fattet enkeltvedtak om overtredelsesgebyr.

§ 8 *Innkrevning*

Krav fastsatt med hjemmel i §§ 6 og 7 skal innkreves av innkrevingsmyndigheten. Det løper forsinkelsesrenter fra kravenes forfall og frem til betaling skjer. Renter skal beregnes med satsen fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd første punktum.

§ 9 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 26. mai 2026

Mani Hussaini

leder

Tor Mikkjel Wara

ordfører

